

Adresy autorów:

Przemysław Żurawlew
Żbiki 45, 63–304 Czermin
e-mail: grusleon@gmail.com

Krzysztof Jelonek
Miechowa 40, 46–220 Byczyna
e-mail: jelen2000@wp.pl

Zbigniew Kwieciński
Wydział Biologii UAM, Zakład Biologii
i Ekologii Ptaków
ul. Umultowska 89, 61–614 Poznań
e-mail: kwiatek@amu.emu.pl

Paweł Kostuj
ul. Reja 2/24, 63–300 Pleszew
e-mail: pawelkostt@wp.pl

Michał Gruss
Uniwersyteckie Centrum Medycyny Weterynaryjnej
ul. Szydłowska 43, 60–656 Poznań
e-mail: michal.gruss@gmail.com

Ewa Zysk-Gorczyńska

JASTRZĄB *ACCIPITER GENTILIS* I SIERPÓWKA *STREPTOPELIA DECAOCTO* – OFIARY KOLIZJI Z SZYBĄ DOMU JEDNORODZINNEGO W MIEJSCOWOŚCI BRYNICA

Northern goshawk *Accipiter gentilis* and Eurasian collared dove *Streptopelia decaocto* – victims of collision with house window in Brynica

Kolizje ptaków z szybami są współcześnie ważną przyczyną spadku liczebności populacji ptaków w skali globalnej (Klem 2009). Każdego roku w wyniku kolizji z transparentnymi powierzchniami giną miliardy ptaków. Skala zjawiska nie jest poznana, a prezentowane dane mają jedynie charakter ekstrapolacyjny. Problemem jest między innymi wykrywalność ofiar, które po kolizji z szybą stają się łatwym i szybkim łupem drapieżników i padlinożerców (Klem 2009).

W badaniach naukowych oraz prasie popularnonaukowej pojawiają się obserwacje dotyczące spektakularnych kolizji ptaków z transparentnymi powierzchniami. Dotyczą one zwykle śmierci kilkudziesięciu lub nawet kilkuset tysięcy osobników, które podczas migracji rozbijają się o oszklone wieżowce (Ogden 1996). Do tego typu niecodziennych obserwacji należą także kolizje gatunków szponiastych z szybami (Roth et al. 2005). Prawdopodobnie jedna z pierwszych obserwacji kolizji ptaka z szybą dotyczy właśnie gatunku ptaka szponiastego. W 1832 roku Nutall opisał jastrzębia zmiennego *Accipiter striates*, który w pogoni za swoją ofiarą zderzył się z szybą szklarni. W Polsce Sokołowski (1972) stwierdzał przypadki zarówno jastrzębi *Accipiter gentilis*, jak i krogulców *Accipiter nisus*, które w pogoni za swoją ofiarą wpadały przez szyby do wnętrza budynków.

Do stwierdzenia ptaków szponiastych jako ofiar kolizji z szybami warto dopisać kolejną obserwację. 19 marca 2018 roku w miejscowości Brynica (województwo opolskie), w godzinach przedpołudniowych na oczach właściciela domu jastrząb w pogoni za sierpówką uderzył w

Fot. 1. Jastrząb i sierpówka – ofiary kolizji z szybą, 20.03.2018 r., Brynica, woj. opolskie (fot. E. Zysk-Gorczyńska).

Photo 1. Northern goshawk *Accipiter gentilis* and Eurasian collared dove *Streptopelia decaocto* – victims of collision with house window in Brynica (Opolskie voivodship), 20/03/2018 (photo by E. Zysk-Gorczyńska).

szybę o wymiarach 100 cm x 220 cm (szyba umiejscowiona była około 150 cm nad ziemią). Oba ptaki nie przeżyły kolizji, przy czym wstępne oględziny sierpówki nie wykazały widocznych zewnętrznych urazów (fot. 1). Jastrząb natomiast miał uszkodzoną czaszkę. Uderzenie jastrzębia w szybę było tak mocne, że szyba została rozbita. Po uderzeniu sierpówki na szybie stwierdzono ślad uderzenia w postaci odbitej sylwetki ptaka.

Ze względu na wciąż nieznaną, zarówno w Polsce jak i na świecie, skalę zjawiska kolizji ptaków z transparentnymi powierzchniami warto takie obserwacje odnotowywać i gromadzić. Między innymi w tym celu założono Ogólnopolski Rejestr Kolizji Ptaków ze Szklanymi Elementami Infrastruktury „Szklane Pułapki”. Powstanie Rejestru ma też ważne znaczenie ochroniarskie, ponieważ jednym z ważniejszych powodów jego założenia jest podejmowanie działań ochronnych, tak aby transparentne i kolizyjne powierzchnie w Polsce stały się widoczne również dla ptaków.

Autorka dziękuje właścicielom domu za kontakt oraz możliwość sporządzenia dokumentacji fotograficznej zdarzenia.

LITERATURA

- KLEM D.JR. 2009. Avian mortality at windows: the second largest human source of bird mortality on earth. Proceedings of the Fourth International Partners in Flight Conference: Tundra to Tropics: 244-251.
- NUTTALL T. 1832. A manual of the ornithology of the United States and of Canada, V.I. Hilliard & Brown, Cambridge, Massachusetts.

- OGDEN L.J.E. 1996. Collision course: The hazards of lighted structures and windows to migrating birds. Toronto, Ontario: World Wildlife Fund Canada and the Fatal Light Awareness Program.
- ROTH T.C. II, LIMA S.L., VETTER W.E. 2005. Survival and causes of mortality in wintering Sharp-shinned Hawks and Cooper's Hawks. *Wilson Bulletin* 117, 3 :237-244.
- SOKOŁOWSKI J. 1972. Ptaki ziem polskich. Wyd. PWN, Warszawa.

Summary

Collisions of birds with window glass are an important reason for the decline in their numbers on a global scale. Billions of birds die each year as a result of these collisions, and these data are extrapolative and understated. Therefore, to learn about the scale of the phenomenon and to highlight the problem, it is worth to notice every observation, and the data should be collected, for example, in order to undertake protective measures.

Adres autora:

Ewa Zysk-Gorczyńska
Instytut Ochrony Przyrody PAN
ul. Podwale 75, 50-449 Wrocław
e-mail: szklanepulapki@gmail.com

**Magdalena Hadwiczak, Jolanta Kurjańczyk, Grzegorz Jędro, Małgorzata Goc,
Bogusław Kotlarz**

INTERESUJĄCE OBSERWACJE GĘSI MAŁYCH *ANSER ERYTHROPUS* W SŁOWIŃSKIM PARKU NARODOWYM

Interesting observations of the Lesser White-fronted Geese *Anser erythropus* in Slowinski National Park

Gęś mała *Anser erythropus* zasiedla północną Eurazję od Półwyspu Skandynawskiego po Czukotkę. Jej globalna populacja szacowana jest na 28 000–33 000 osobników, przy czym silnie zagrożona, ginąca populacja fennoskandzka, przed wiekiem szacowana na ponad 10 000 os., liczy ok. 35-55 par (Mooij 2010, BirdLife International 2015). W Polsce notowana jest regularnie, lecz nielicznie na przelotach i zimą, głównie w dolinach rzek: Biebrzy, Baryczy oraz Warty. Po rekordowym roku 2014, w którym odnotowano 25 stwierdzeń tego gatunku, jej obserwacje nie podlegają już weryfikacji przez Komisję Faunistyczną. W skali kraju liczba stwierdzeń w ostatnich latach wzrastała, co może być skutkiem lepszej wykrywalności gatunku, jak również coraz częstszych jego pojawów (Stawarczyk et al. 2017). Na Pomorzu gęsi małe spotykane są stosunkowo rzadko, najczęściej na Pomorzu Zachodnim, gdzie w latach 1988-2014 odnotowano je 8 razy, a wszystkie stwierdzenia dotyczyły pojedynczych, dorosłych ptaków (Kajzer et al. 2011, Kajzer 2015). Znacznie rzadziej gęsi małe pojawiają na Pomorzu Gdańskim, gdzie w tym samym okresie obserwowano je 2 razy (obserwacje pojedynczych ptaków) (Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Clanga.com). Dotychczas tylko raz były stwierdzone na Pomorzu Środkowym w Słowińskim Parku Narodowym (Bednorz 1983).